

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Воловик В. П. Соціально-економічне становище Поділля наприкінці XIX – на початку XX ст. / Воловик В.П. // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського. Вип. II. Сер.: Історія: Зб. наук. праць [За заг. ред. проф. П. С. Григорчука]. Вінниця, 2000. С. 57.
2. Вологодцев И. К. Особенности развития городов Украины / Вологодцев И. К. / Госплан УССР; Труды Комиссии по изучению перспектив развития городов. Вып. 2. Харьков: Держвидав «Господарство України», 1930. Вып. 1. 205 с.
3. Занятия населения Украины по данным Первой Всероссийской переписи 1897 г. / ЦСУ. Статистика Украины. No 1. Сер. III. Статистика промышленности и труда. Вып. 1. Харьков, 1922. С. 24-25.
4. Компан О. С. Міста України в другій половині XVII ст. / Компан О. С. / АН УРСР. Ін-т історії; [Відп. ред. М. І. Марченко]. К.: Вид-во АН УРСР, 1963. 388 с.
5. Статистическо-экономический очерк Винницкого уезда и обзор деятельности упрощенного земского управления за 1905-1911 гг. К., 1910. С. 14.
6. Хозяйственное строительство на Подолии: Отчет губэкономсовещания Украинскому экономическому совету. Винница, 1922. Апрель – сентябрь. 137 с.

Марина Дика

*студентка 3 курсу історичного факультету
Житомирського державного університету
імені Івана Франка
(ОП. «Середня освіта. Історія»)*

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІСЦЕВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ НА ЖИТОМИРЩИНІ В 1920 – 1930-Х РР.

Анотація: У статті розглядаються основні тенденції розвитку місцевої промисловості на Житомирщині у 1920-х – 1930-х роках. Дослідження охоплює аналіз впливу політичних, економічних та соціокультурних чинників на промисловий сектор регіону в цей період. Результати дослідження дозволяють краще зрозуміти динаміку розвитку промисловості на Житомирщині у 1920-1930-ті роки

Ключові слова: Деревообробна промисловість, Житомирщина, Ємільчине, «Червоний Профінтерн»

Abstract: The article examines the main trends in the development of local industry in Zhytomyr Oblast in the 1920s and 1930s. The study covers the analysis of the influence of political, economic and socio-cultural factors on the industrial sector of the region during this period. The results of the study allow a better understanding of the dynamics of industrial development in Zhytomyr Region in the 1920s and 1930s.

Keywords: Woodworking industry, Zhytomyr region, Emilchynе, «Red Profintern».

Промисловість була і досі залишається основним джерелом капіталопотоку в багатьох країнах. Для кожної держави надзвичайно важливим є виробництво товарів з місцевої сировини: деревини, вугілля, руди, щоб зекономити на імпорті продукції і отримати більше прибутку, забезпечити місцеве населення роботою. Деревообробна промисловість продовжує залишатися важливою галуззю економіки Житомирської області, оскільки її продукція

користується попитом як на внутрішньому так і на зовнішньому ринку споживання. Тому історичний аналіз функціонування деревообробних підприємств у волинсько-поліському регіоні надзвичайно актуальним як з точки зору дослідження його економічного розвитку, так і впливу на соціальний стан області впродовж останніх 100 років.

Наукова проблема особливостей функціонування деревообробної промисловості на Житомирщині у 1920-1930 рр. не є глибоко представленою у вітчизняній історіографії. Вона стала об'єктом вивчення такими дослідниками як: В. Бузун [1], В. Лужняк [5], А. Солдатов [6]. Однак поза рамками наукового розгляду залишилося чимало питань, які потребують більш ретельного аналізу, що спонукало нас до вивчення цієї теми.

Метою роботи є з'ясування особливостей функціонування підприємств деревообробної промисловості на Житомирщині у 20-30 рр. ХХ століття (на прикладі фабрики «Червоний Профінтерн»).

Житомирщина здавна славилася своїми визначними лісами. Ще з часів заснування м. Житомира уся територія області була вкрита хвойними та широколистяними лісами. Навіть перші її поселення – городища – були своєрідними острівцями серед лісу, огороженими оборонним валом із деревини. Наприклад, поселення, де зараз розташоване м. Ємільчине, так і не потрапило в татарську облогу, оскільки серед густого лісу його просто не могли знайти. Батієве військо, що прямувало на завоювання Великого Новгороду, змушене було повернути, потрапивши в болота і хащі поблизу сучасного м. Народичі [1, с. 12].

І справді, лісистість нашого краю і досі залишається однією з найбільших в Україні. За даними, які наводить у своїй доповіді В. Лужняк, «55% капітальних інвестицій у промисловість Житомирщини припадають саме на деревообробну галузь. Порівняно з переробною промисловістю в регіоні, частка деревообробки в ній становить понад 60%. Обробка деревини приносить 4,71 % вкладених у переробну промисловість інвестицій і Житомирська область є абсолютним лідером серед регіонів України за обсягом капітальних інвестицій, що становлять 1208,97 млн грн.» [5, с. 3].

Волинське губернське лісове управління, що розпочало свою діяльність на Житомирщині у 1921 році, зіткнулося з надзвичайно складною ситуацією. В умовах націоналізації лісу, розширилася експлуатація його ресурсів. «Почалося вирубування дерев без будь-якого плану і в обсягах, що в багато разів перевищували можливості сировинної бази. До того ж, у зв'язку з гострою потребою в деревному паливі, зростала кількість лісозаготівельних підприємств» [6, с. 39].

Після завершення воєнних дій на території Житомирщини і остаточного закріплення влади більшовиків, у 1922 році починаються перші заходи щодо наведення порядку в лісових масивах. Волинське губернське лісове управління ініціювало проведення статистичного обліку і натурного відмежування лісового фонду, а також визначення запасів деревини та розрахунків оптимальної частки експлуатації лісових ресурсів. Результатом роботи стало впорядкування лісових площ на понад 220 тис. га землі [4, с. 30].

У 1923 році розпочала роботу столярно-меблева фабрика «Червоний Профінтерн» на базі колишнього чавунно-літійного заводу братів Линників, розташованого між нинішнім майданом Згоди та Меблевим провулком.

Варто зазначити, що етнічний та політичний склад працівників фабрики був досить неоднорідним, що обумовлювалося особливостями регіону. Так, згідно списку відповідальних робітників по Житомирській деревообробній фабриці «Червоний Профінтерн», «з 7 осіб було два українці, два євреї, два росіяни, один

поляк. Дві особи були членами КП(б)У, серед яких директор фабрики (перебував на посаді з 25.02.1917 р.). За освітнім рівнем один мав домашню освіту, решта нижчу та середню (по 3 особи)» [3, арк. 15].

Впродовж двох наступних років підприємство розвивалося, вирішуючи паралельно проблеми «відсутності оборотних засобів, хоча попит на мебель великий і є іногородній», «не врегульованості питання про оренду приміщення. До цих пір з Губместхозом не заключений договір. В майстерні відсутні правила внутрішнього розпорядку що є нераціонально. Робітники висловлюють побажання перейти на механізацію виробництва» [2, арк. 6].

З метою покращення роботи фабрики, на засіданні комітету посередницьких контор від 2 лютого 1925 року було прийнято низку важливих рішень:

«а) переглянути норми виробництва з метою зростання продуктивності праці та покращення виробництва;

б) доручено переглянути чисельність безробітних підлітків;

в) прийнято рішення про відкриття банківського кредиту в одному з місцевих банків на суму 1500 рублів з метою підвищення зарплати колективу;

г) знайти оптимальні варіанти пошуку ринку збуту;

д) заключити договір з Губместхозом на оренду приміщення як столярного так і обойного відділень колективу, виробити правила внутрішнього розпорядку» [2, арк. 6].

Завдяки функціонуванню фабрики місцева влада частково вирішувала проблему безробіття. Судячи з документів, з першої половини 1925 року спостерігалось суттєве розширення фабричних цехів, що збільшило потребу «в нових кваліфікованих кадрах, зокрема, столярах. Учням фабрики було підвищено заробітну плату, оскільки вони нерідко скаржилися на мізерну зарплатню: «Получки 7 рублів 50 коп. не хватає мені, а на цій роботі, я тіко псую одяг, а не заробляю, прошу надати мені допомогу». До того ж було прийнято рішення про додаткову двотижневу відпустку, через те що умови праці на шліфувальному станку при відсутності вентиляції є шкідливими...» [2, арк. 21].

Розширення площ виробничих приміщень дозволило збільшити випуск готової продукції, яка вироблялася не тільки для місцевого споживання, але й далеко за межами області. Так, у 1925 році Харківський робочий кооператив «Церабкооп» звернувся до керівництва фабрики з проханням «виділити в терміновому порядку 100 штук крісел дубових до письмових столів, зразків раніше висланих по ціні 16 рублів 50 копійок за штуку» [3, арк. 40].

У 1933 році ця установа об'єдналася з Богунським заводом у Житомирський меблевий комбінат. 29 вересня 1934 року Житомирська меблева фабрика була передана в відомість наркомату місцевої промисловості УРСР. Так і закінчилася історія фабрики «Червоний Профінтерн» [7, с. 39].

Отже, можемо стверджувати, що у міжвоєнний період Поліський історико-географічний регіон займав важливе місце в загальноекономічному просторі України. Наявність потужних лісових масивів, водних ресурсів, незначною мірою мінерально-сировинних, зокрема, запасів граніту, лабрадориту, кварциту тощо, сприяла розвитку тут місцевої промисловості. Фабрика «Червоний Профінтерн» була одним із найперших промислових підприємств, виробництво яких ґрунтувалося на використанні місцевих сировинних ресурсів.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Бузун В. Книга лісів Житомирщини: історико-економічний нарис. Житомир: 2018. с. 440.

2. ДАЖО (Держархів Житомирської області). Ф. Р. 1104, оп. 2, спр. 3. 103 арк.
3. ДАЖО (Держархів Житомирської області). Ф.Р. 1101, оп. 1, спр. 13. 61 арк.
4. Лісовий фонд України за станом на 01.10.1927 р. Харків : ЦСУ УРСР, 1929. 100 с.
5. Лужняк В. Капітальні інвестиції в деревообробну галузь. *Деревообробник*. 2012. № 12. С. 3-6.
6. Солдатов А. Ліси України Київ: УАСГН, 1960. 464 с.
7. Українська радянська енциклопедія. Том 4. Київ, 1980. 560 с

Поліна Кердань

*студентка 1 курсу історичного факультету
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова
(о.п. Середня освіта. Історія)*

ЗБЕРЕЖЕННЯ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ ПРО ГОЛОДОМОР-ГЕНОЦИД 1932–1933 РР. В УКРАЇНІ СУЧАСНИМИ ЗАРУБІЖНИМИ МИТЦЯМИ

Анотація: У статті проаналізовано сучасні твори мистецтва зарубіжних авторів, створені на тему Голодомору-геноциду в Україні 1932-1933 рр, що розкривають жахливі сюжети спланованого нищення українців як нації. В умовах сучасної російсько – української війни зарубіжні художники, письменники, історики, журналісти та режисери ведуть активну творчу роботу щодо розвінчування радянських стереотипів та сучасних путінських фальсифікацій подій першої половини 30-х років ХХ ст., а також розкривають цю тему в мистецтві з метою збереження історичної пам'яті про Голодомор – геноцид в Україні.

Ключові слова: Голодомор-геноцид, 1932-1933рр, Україна, мистецтво, історіографія, історична пам'ять, росія, кінематограф.

Abstract: The article analyses contemporary works of art by foreign authors created on the theme of the Holodomor-Genocide in Ukraine in 1932-1933, revealing the horrific stories of the planned destruction of Ukrainians as a nation. In the context of the current Russian-Ukrainian war, foreign artists, writers, historians, journalists and filmmakers are actively working to debunk Soviet stereotypes and Putin's modern falsifications of the events of the first half of the 1930s, also to reveal this topic in art in order to preserve the historical memory of the Holodomor-Genocide in Ukraine.

Key words: Holodomor-Genocide, 1932-1933, Ukraine, art, historiography, historical memory, Russia, cinema.

Актуальність теми. Тема Голодомору-геноциду 1932-1933 рр. в Україні залишається актуальною до нині. Її висвітлення у світовому мистецтві має велике значення для збереження пам'яті про цю трагедію, визнання її геноцидом на міжнародному рівні та протидії поширенню дезінформації, яку досі пропагує росія на всіх рівнях. Ця проблема потребує подальшого вивчення з метою запобігання проявам насильства над людиною, а також уникнення подібних злочинів у світі.

Аналіз джерел та новітньої історіографії свідчить про відсутність цілісних досліджень, присвячених заявленій проблемі. Саме це стало мотивацією підготовки цієї публікації.